

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Försöksverksamheten med nationellt behörighetsprov för grundläggande behörighet behöver förlängas

Universitets- och högskolerådet (UHR) har haft uppdrag att utveckla ett nationellt behörighetsprov för grundläggande behörighet (GBP) och bedriver en pågående försöksverksamhet med ett sådant prov enligt förordningen (2018:1510) om försöksverksamhet med behörighetsprov för tillträde till högskoleutbildning.

Sveriges- universitets och högskoleförbund uppmanar regeringen att omgående ge UHR ett nytt uppdrag om att förlänga försöksverksamhet under åtminstone ytterligare tre år samt att tillse att myndigheten har nödvändiga medel för att genomföra detta.

Bakgrund

UHR gav i mars 2021 i uppdrag till Göteborgs universitet att utforma GBP med utgångspunkt i det ramverk för provet som UHR antog i januari samma år. En omfattande verksamhet för detta ändamål har därefter byggts upp.

På Göteborgs universitet bildades en ledningsgrupp för provet bestående av professor Jan-Eric Gustafsson, professor Gudrun Erickson, lektor Frank Bach och docent Jörgen Tholin. Samtliga i ledningsgruppen har omfattande erfarenhet från storskalig bedömning och har bedrivit forsknings- och utvecklingsarbete inom området.

Vidare bildades domänggrupper med uppgift att utveckla provuppgifter i svenska, engelska, matematik, liksom för att mäta de övergripande kompetenser som specificeras i Högskoleförordningen. I varje domänggrupp finns forskningskompetens, erfarenhet av storskalig bedömning samt ämneskunskap och erfarenhet av undervisning på relevanta nivåer. Vidare finns en grupp med fokus på metod- och analysfrågor.

En särskild organisation har också skapats för att administrera utprovning av uppgifter. Utprovningar har skett på tex gymnasieskolor, folkhögskolor, arbetsmarknadsutbildningar och i kriminalvården.

Vidare har uppgifter prövats ut bland nyantagna högskolestudenter. Vid alla utprovningar har provtagarna fått tillfälle att ge sina synpunkter i form av så kallade test-taker feedback. Sammanlagt ingår ungefär 25 personer i domänggrupperna. En extern referensgrupp har sedan start varit knuten till arbetet.

I provet ingår två skrivuppgifter, en på svenska och en på engelska. För att bedöma skrivuppgifterna har ett trettiotal bedömare rekryterats, vilka samtliga är mycket erfarna lärare i svenska och engelska. Bedömarna genomgår en kontinuerlig bedömarträning.

Provet gavs första gången i oktober 2022 i Luleå, Sundsvall, Stockholm, Göteborg och Lund, med erbjudande om 1000 provplatser (913 anmälda). 511 provtagare genomförde provet, så bortfallet var omfattande. En förklaring till detta kan vara att provet inte kostar något att

anmäla sig till, en annan att det saknades möjlighet till avanmälan vid förhinder. Reaktionerna från provtagarna var genomgående mycket positiva.

Ungefär 80% av provtagarna 2022 fick ett godkänt resultat på provet och har på så sätt fått grundläggande behörighet. Provet ges för andra och sista (?) gången i september 2023.

Efter att provet och bedömningarna genomförts, och provtagarna meddelats sina resultat under hösten 2023, ska försöksverksamheten utvärderas. Göteborgs universitet kommer att rapportera försöksverksamheten till UHR under våren 2024. UHR kommer därefter rapportera till Utbildningsdepartementet. Beslut om en eventuell permanentning av provet tas senare av regeringen efter beredning i Regeringskansliet. Under hela denna tid ligger försöksverksamheten nere.

Argument för att förlänga försöksverksamheten

GBP svarar väl mot politiska ambitioner om breddad rekrytering

GBP underlättar för sökande, de deltar vid ett provtillfälle och kan då få grundläggande behörighet.

GBP är standardiserat och rättssäkert. Provet är framtaget av vana provutvecklare och varje uppgift är utprövad, bearbetad och kvalitetssäkrad innan den går i skarpt läge.

GBP prövar samtliga kompetenser som anges i förordningen om grundläggande behörighet.

GBP är kostnadseffektivt och initiala kostnader för uppstart av detta projekt har redan tagits.

GBP svarar mot ett stort behov både hos sökande och lärosäten. Detta behov försvinner inte även om provet inte ges under ett antal år.

GPB har idag en väl fungerande projektorganisation som raderas om provet läggs i malpåse, vilket är slöseri med både kompetens och pengar.

I arbetet med GBP har överväganden kring framtida digitalisering samt anpassning av provet ingått i överenskommelsen, vilket innebär att startsträckan för ett framtida prov av detta slag är väsentligt förkortad.

Ytterligare ett argument är att eftersom bortfallet blev stort i den första provomgången behöver försöksverksamheten förlängas för att effekten av provet ska kunna följas upp på ett bra sätt. Dels behöver den totala gruppen som gjort provet vara större och dels behöver den grupp som får godkänt resultat följas under ytterligare några år. De som får godkänt resultat på GBP behöver antagligen ofta även ytterligare kompletteringar av meriter, exempelvis läsa på Komvux eller genomgå valideringar av reell kompetens för att uppnå särskild behörighet samt skriva högskoleprovet för att få ett meritvärde som behövs för att konkurrera i urval vid antagning till utbildningar i högskolan.

Bland lärosätena finns ett utbrett och välgrundat stöd för idén om GBP.

På grund av detta och den ovan beskrivna bakgrunden anser SUHF att det är angeläget att försöksverksamheten blir förlängd.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
generalsekreterare